

El treball en xarxa: dels mites a les pràctiques de qualitat

Presentació de la “Guia pràctica per a l’abordatge en xarxa de situacions de desprotecció i maltractament en la infància i l’adolescència a Badalona”. 23 maig 2024

José-Manuel Alonso Varea

Director [Master Prevenció i Tractament de les Violències Familiars](#)

www www.alonsovarea.com

josem@alonsovarea.com

[josemanuelalonsovarea](https://www.linkedin.com/in/josemanuelalonsovarea)

1. Preguntes

- Existeix la infància?
- Existeixen els maltractaments infantils?
- Falsos dilemes?

2. La prevenció, la detecció i el treball amb les famílies

- La prevenció és una idea boja però necessària
- 10 errors més freqüents en la detecció
- Com fer la detecció? 10 propostes
- Eines per fer la detecció
- Treball per projectes: els plans de millora amb famílies

3. Els perquè del treball en xarxa

- Per mandats institucionals
- Per treballar de debò amb interdisciplinarietat
- Per superar mites
- Equips i xarxa, factors de bon o mal pronòstic?

4. Què és i no és el treball en xarxa

- Què és treballar en xarxa interdisciplinària?
- Característiques d'un bon protocol?
- Indicadors de treball en xarxa

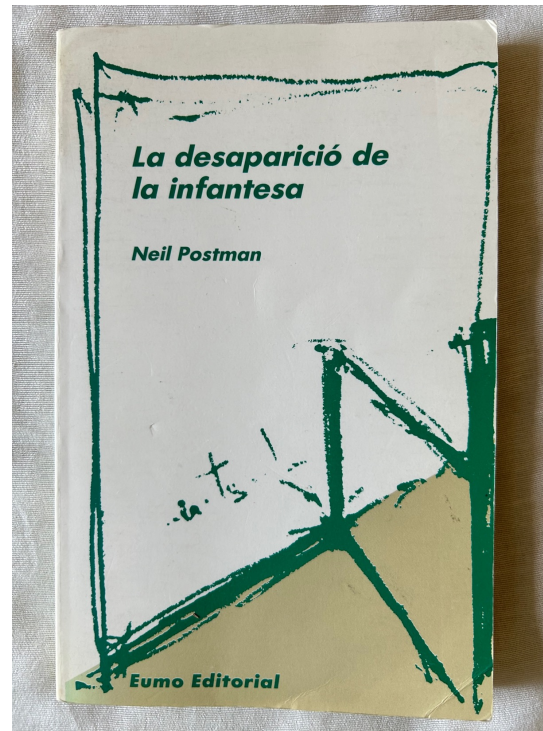

1. Preguntes

EXISTEIX LA INFÀNCIA?

El concepte de
infancia és una
representació social.

EXISTEIXEN ELS MALTRACTAMENTS INFANTILS?

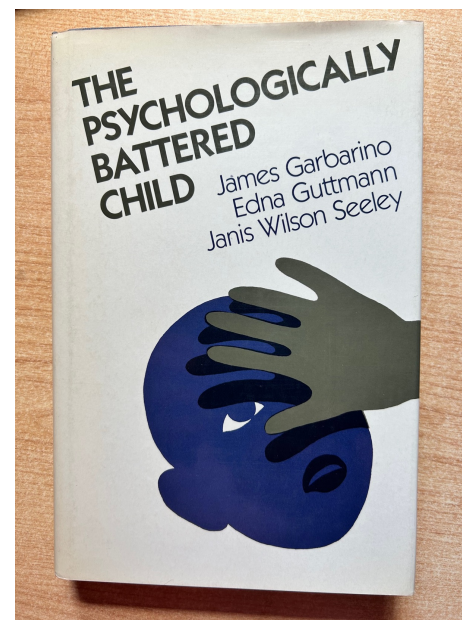

- ✓ Son una **representació social**.
Cada societat té la “seva” infància i les “seves” maneres de tractar-la i de maltractar-la.
- ✓ Son **difícils de pensar, de veure i ... de definir**
No es detecta el que no es pensa i el que no es pensa no existeix.
- ✓ La definició **es va ampliant progressivament**
Son una **negociació** entre ciència i cultura
- ✓ Son una **interpretació interdisciplinària consensuada**.
- ✓ **No hi ha un estàndard universal** de criança i del que es bon tracte
- ✓ Evitar tant l'**etnocentrisme** com el **relativisme cultural**

FALSOS DILEMES?

- ✓ Drets dels infants o drets dels adults?
- ✓ Protecció dels infants o suport als adults?

- ✓ Posar focus en tota la infància i adolescència o nomès en la que está en situacions de risc social?

- ✓ Hi ha maltractaments més importants que d'altres?
Les **negligències** i els **maltractaments psicològics** ens activen menys?

2. La prevenció, la detecció i el treball per projectes

LA PREVENCIÓ ÉS UNA IDEA BOJA, PERÒ NECESSÀRIA

- ✓ **Es actuar sobre el que no existeix!!!**
  - Fer accions
  - per a que no passin fets negatius
  - que ara no están passant
  - però que saben (per la nostra experiència i les evidències)
  - que probablement pasaran
  - si no fem aquestes accions

- ✓ Com comuniquem aquesta idea als no convençuts?

- ✓ Si des dels diferents àmbits no fem aquesta prevenció, que sabem que és útil, **estem penalitzant a les famílies que arriben al sistema de protecció?**

10 ERRORS EN LA DETECCIÓ DELS MALTRACTAMENTS INFANTILS

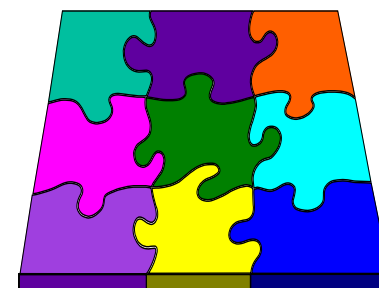

- Desconèixer **els drets i les necessitats** dels nens, nenes i adolescents (NNA)
- Creure que **la detecció només és responsabilitat de pocs serveis**
- **No creure els NNA** quan ells mateixos denuncien
- **Deixar-se atrapar en la relació** amb la família
- **Pensar que s'ha de demostrar** el maltractament
- **Notificar sense motius raonables**
- **No notificar** per no estar completament segurs
- Oferir **dades errònies i imprecises**.
- **Desentendre's** del cas una vegada notificat.
- No confiar o no conèixer **els serveis de protecció**

COM FER LA DETECCIÓ? 10 PROPOSTES

- Són assumptes que **també afecten el teu servei**
- Tenir una **actitud receptiva** davant la sospita
- Fer només **la peça del puzle** que correspon al teu servei
- **Contrastar amb professionals** que coneguin als NNA
- **Consensuar les hipòtesis** amb el teu equip i la xarxa
- **Demanar assessorament** especialitzat
- **Conèixer i utilitzar protocols** per estructurar la informació
Conèixer de cada tipus de maltractament els factors de risc i indicadors (només es detecta allò que es coneix!)
- Actuar amb **cautela i sensatesa** però amb **decisió**
- **Notificar per escrit** la situació detectada
- Pensar que **la intervenció pot millorar les situacions**

- Observació
- Entrevistes (donar espai individual als NNA)
- Visites domicili
- Fer hipòtesi
- Anàlisi de dinàmiques relacionals
- Factors de risc i protecció
- Indicadors de cada maltractament
- Coordinacions
- Assessoraments
- Protocols
- Breu informe
- Simuladors, per exemple el mòdul de suport a la gestió del risc (SMSGR)
- etc.

TREBALL PER PROJECTES: ELS PLANS DE MILLORA AMB FAMÍLIES

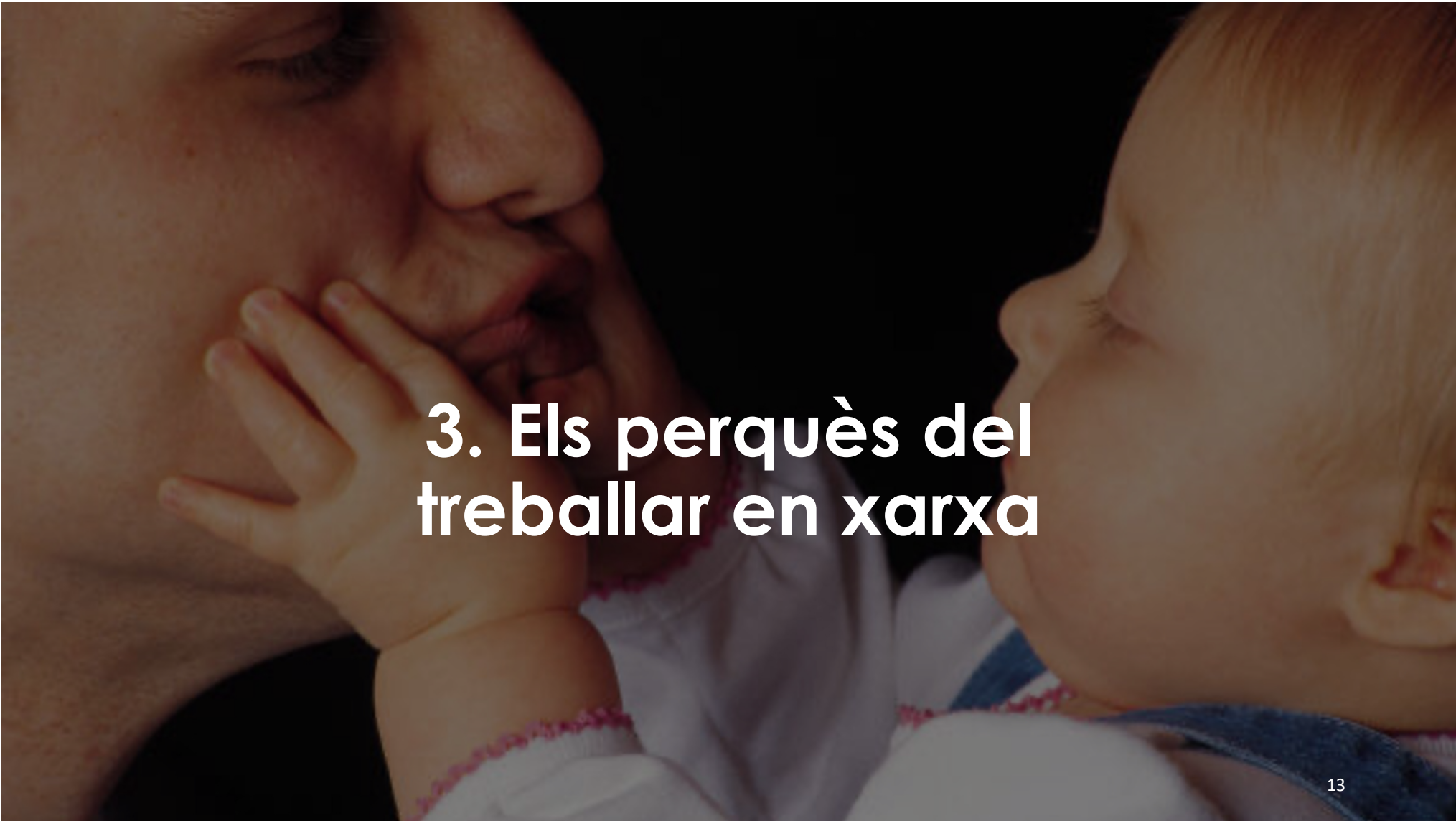
✓ EVITAR

- fer-los els professionals
- fer copy i enganxa
- objectius inasolibles, massa grans
- treballar nomès amb les mares

✓ INCREMENTAR

- Participació de les famílies
- Reforçar el que fan bè
- Escoltar pares i NNA
- Objectius concrets, progressius
- llenguatge clar
- Tenir present el temps dels NNA
- la metodologia del treball en xarxa

3. Els perquès del treballar en xarxa

Per què treballar en xarxa?

1. Per mandats institucionals

Per donar resposta a les “5” P de la **Convenció ONU sobre els drets de la infància**:

- Promoció
- Prevenció
- Protecció
- Participació
- Provisió

Per aplicar la **LDOIA (Llei 14/2010 dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència)**.

- 14 anys de la seva aprovació i encara no està totalment desenvolupada...
- L'has llegida?

Per **responsabilitat pública**:

- de tots els àmbits
- de totes les institucions
- de totes les entitats

Per què treballar en xarxa?

2. Per treballar DE DEBÒ amb interdisciplinarietat

Perquè cada disciplina i àmbit **no té prou saber i poder.**

- Cal anar més enllà dels interessos parcials.
- Cal tenir mirada sistèmica, conjunta i global.
- Cal posar al centre famílies i comunitat.
- Cal sumar i... sobre tot multiplicar per superar la paradoxa: “Tothom diu que treballa en xarxa, però...”
- Per optimitzar recursos i resultats
- Per compartir criteris i objectius.
- Per aplicar els protocols
- Per fer diagnòstics més complets.
- Per fer millors intervencions

La xarxa ha de ser viscuda com a **útil** i respondre a les **necessitats sentides** per tothom que hi participa

Per què treballar en xarxa?

3. Per superar mites

Mite del “**Mai** es pot treballar en xarxa”

- ▶ “És impossible treballar en xarxa”.
- ▶ “És una pèrdua de temps i diners”.

RISCOS QUE SUPOSA

- Augmentar els problemes
- Rigidesa
- Veure-ho com a una limitació al treball individual.
- Primar necessitats i desitjos individuals.
- No explicitar normes bàsiques de treball.

Mite del “**Sempre** es pot treballar en xarxa”

- ▶ “Nomès fa falta bona voluntat”
- ▶ “Tot s’ha de fer junts”.

RISCOS QUE SUPOSA

- Veure treball xarxa com a una panacea.
- Treballar en xarxa sense millorar ABANS el treball individual i el treball en equip
- Augmentar els problemes
- Crear la ficció de que treballem en xarxa.
- Indiferenciació entre professionals.

Els equips i la xarxa un factor de pronòstic favorable o desfavorable per les famílies?

EQUIP DE PROFESSIONALS

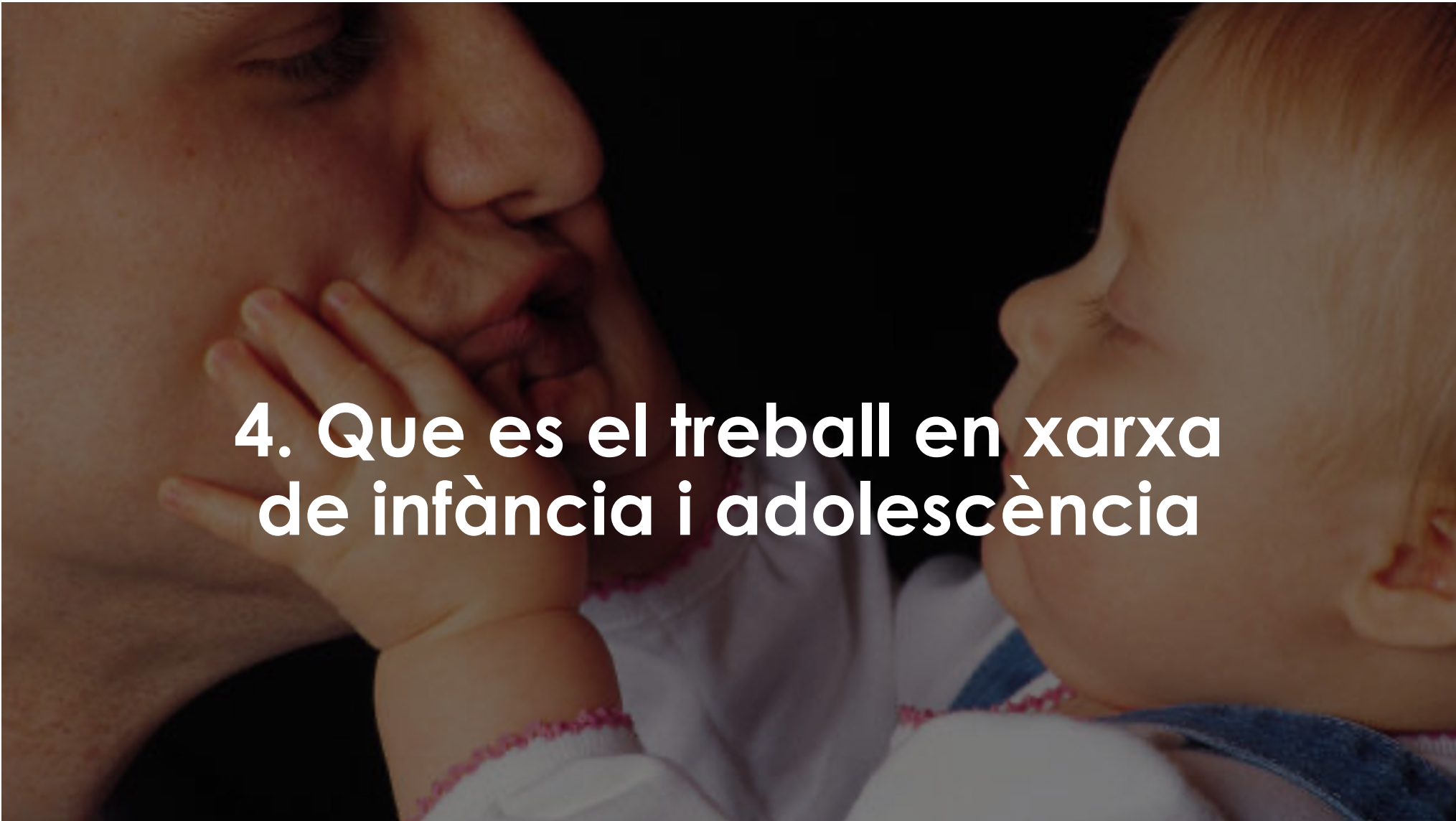
- Professionals d'un mateix servei
- que treballen amb el mateix objectiu
- utilitzen un mètode de treball en equip

XARXA DE PROFESSIONALS

- Professionals de diferents serveis
- que treballen amb el mateix objectiu
- I utilitzen un mètode de treball entre equips

Què vol dir treballar en equip?

4. Que es el treball en xarxa de infància i adolescència

Ès això?

Hi havia una vegada quatre persones que s'anomenaven **tothom**, **algú**, **ningú** i **qualsevol**.

Quan hi havia una feina important a fer, **tothom** estava segur que **algú** ho faria.

Qualsevol podia haver-ho fet, però **ningú** ho va fer.

Quan **ningú** ho va fer, **tothom** es va enfadar perquè era una feina de **tothom**.

Tothom va pensar que **algú** ho faria, però **ningú** es va adonar que seria ell qui ho acabaria fent.

Així va acabar tot, de forma que **tothom** va maleir a **algú** quan **ningú** va fer el que **qualsevol** podria haver fet des del principi.

Aprenem de les errades del no treballar en xarxa?

2006

[Sobre diferents aspectes crítics del funcionament del sistema i dels processos de protecció de la infància a Catalunya, especialment en les situacions de maltractament greu. El cas Alba.](#)

2016

[Resolució de l'expedient AO-00016/2016 relativa a la informació apareguda als mitjans de comunicació en relació amb abusos soferts per alumnes d'un professor d'un centre educatiu de Barcelona](#)

QUÈ ÉS TREBALLAR EN XARXA INTERDISCIPLINAR?

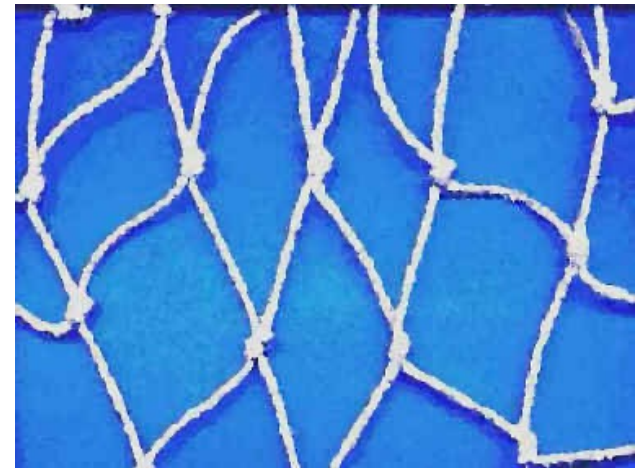
- ✓ De tenir **poc saber i poc poder** a tenir **més saber més poder**.
- ✓ Abans de treballar en xarxa, cal **millorar el treball individual i el treball en equip**.
- ✓ No confondre el treball en xarxa amb **coordinar-se** (necessari però no suficient).

PROFESSIONALS

- De diferents DISCIPLINES.
- Amb FORMACIONS diferents.
- Per fer INTERVENCIONS diferents I
- Realitzar APORTACIONS EN IGUALTAT

CAPACITATS per a

- Acordar OBJECTIUS
- PLANIFICAR CONJUNTAMENT
- DIRIGIR, COL·LABORAR O SER AUXILIARS
- REORGANITZAR LES INTERVENCIONS

Existeixen bons protocols sobre maltractaments infantils?

Algunes característiques:

- ✓ Participació dels agents clau en l'elaboració
- ✓ Criteris: eines de detecció, tipologies de maltractament per nivells de gravetat, circuits, etc.
- ✓ Signat per responsables tècnics i institucionals
- ✓ Ser difós i conegut per les persones que l'han d'aplicar
- ✓ Comissió de seguiment que periòdicament revisa l'aplicació
- ✓ Actualitzar-se

2. indicadors de treball en xarxa d'infància i adolescència

1. PREVIS. Per exemple:

- El coneixement entre els serveis: qui hi ha, que fan i no fan, les seves possibilitats i límits, els seus models d'intervenció.
- La perspectiva de drets: infància i adolescència, persones grans, gènere, etc.
- El consensuar, aplicar i millorar circuits i criteris (necessitats, nivells de risc i de gravetat).

2. CREAR L'EQUIP ESPECÍFIC QUE TREBALLA AMB LA FAMÍLIA. Per exemple:

- Decidir quins equips han de participar
- Compartir recursos concrets, unificar esforços .
- Valorar el cas a nivell de cada equip abans de reunir-se amb la xarxa

3. COORDINAR-SE DE FORMA EFICIENT. Per exemple:

- Facilitar informació de qualitat (concreta, clara, contrastada, significativa)
- Tenir una actitud d'escolta (respectar les aportacions de tothom: per disciplines, de veterans/ nous, no invalidar, recollir idees, etc.)
- Preparar les reunions (arribar amb valoracions i propostes) per arribar a acords

---

4. LIDERAR Per exemple:

- Designar el servei que lidera i el/la referent del cas en funció de la problemàtica principal i de la vinculació amb la persona professional.
- No cal que liderin sempre els serveis socials

5. ACORDAR AMB LA PARTICIPACIÓ ACTIVA DE LES FAMÍLIES. Per exemple:

- Una visió comuna de la situació de la família. Si no hi ha acord en una decisió tècnica, després de treballar-ho, elevar-ho al nivell superior.
- El pla de millora: objectius possibles, concrets, qui és responsable de cada tasca, repartir tasques en funció de les competències, etc.
- Els missatges comuns i específics que cada servei donarà a la família.
- Una breu acta amb còpia a tothom convocat o implicat amb els acords presos i propera data de revisió.

6. APRENDRE (AVALUAR). Fer una anàlisi del cas. Per exemple:

- En quina mesura aquesta metodologia ha afavorit l'acompliment dels objectius
- Trobar allò que no ha funcionat per poder-ho millorar.

Moltes gràcies!

José-Manuel Alonso Varea

Director [Master Prevenció i Tractament de les Violències Familiars](#)

www www.alonsovarea.com

josem@alonsovarea.com

[josemanuelalonsovarea](https://www.linkedin.com/in/josemanuelalonsovarea)